

Indkaldelse til årsmøde 2019

Den danske historiske Forenings årsmøde afholdes 22. maj 2019 kl. 13 på Saxo-Instituttet, Københavns Universitet.

Dagsorden:

1. Beretning
2. Regnskab for 2018
3. Kontingent for 2020
4. Valg til bestyrelsen
5. Valg af revisorer
6. Evt.

Klaus Petersen

Fra Dansk Historikermøde 2018

Dette års Dansk Historikermøde fandt sted i dagene 20.-22. august 2018 i samarbejde med M/S Museet for Søfart i Helsingør og på selve museet og i lokaler hos naboen Kulturværftet og i Laxmandsalen i det gamle karmeliterkloster et par gader væk. Ca. 150 historikere i alle afskygninger mødtes til forelæsninger, workshops, rundvisninger og sågar en fortryllende tur på Sundet med den gamle sundbus Pernille. Der er grund til at takke museets direktør Ulla Tofte og museumsinspektør Benjamin Asmussen for godt samarbejde og gnidningsløs afvikling. Under festmiddagen den 21. om aftenen blev Den danske historiske Forenings priser for årets historiske forskningsresultat (kr. 10.000) og årets historiske artikel i Historisk Tidsskrift (kr. 5.000) uddelt for første gang.

Prisen for ÅRETS HISTORISKE FORSKNINGSRISULTAT 2018 gik til lektor Johan Heinsen (Aalborg Universitet). I sin motivation sagde bestyrelsesmedlem Karen Skovgaard-Petersen bl.a. følgende:

Den Danske Historiske Forening har indstiftet to nye priser, der kan skabe lidt mere synlighed og kollegial anerkendelse og være naturlige faglige supplementer til den eksisterende formidlings-

pris. Jeg er blevet bedt om at motivere den ene af de to priser: Prisen for Årets Historiske Forskningsresultat.

Denne pris er skabt for at anerkende videnskabelig kvalitet og anspore til fremragende faghistorisk forskning, og den vil fremover og regelmæssigt blive tildelt forfatterne af tidens mest innovative eller tungtvejende faghistoriske publikationer. Prisen består – ud over æren – af et diplom og 10.000 kroner.

I aften er det første gang, vi uddeler prisen. Den Danske Historiske Forening modtog syv indstillinger fra de historiske fagmiljøer. Genremæssigt har de omfattet monografier, doktorafhandlinger og en enkelt ph.d.-afhandling, og kronologisk og indholdsmæssigt har de strakt sig fra antikhistorie til koldkrigsforskning. Værkerne er blevet bedømt af et udvalg under Den Danske Historiske Forening og vinderen er udpeget i fuldstændig enighed. Prisen for Årets Historiske Forskningsresultat 2018 går til: Johan Heinsen ved Institut for Kultur og Globale Studier på Aalborg Universitet for bogen *Mutiny in the Danish Atlantic World: Convicts, Sailors and a Dissonant Empire*.

Johan Heinsens bog, der udkom på forlaget Bloomsbury i oktober 2017, tager udgangspunkt i en konkret begivenhed: et myteri som fandt sted i 1683 ombord på skibet Havmanden under rejsen fra Danmark til St. Thomas. Gennem et nærstudie af denne begivenhed gentænker og nyfortolker Johan Heinsen hele fortællingen om grundlæggelsen af de danske koloniale besiddelser i Caribien. Hvor den klassiske tilblivelseshistorie har fokuseret på kongelige ambitioner, egenrådige guvernører og kapitalstrømme, eller på slavetransporterne fra Afrika, har Heinsen i stedet anvendt hidtil uudnyttede dokumenter på Rigsarkivet til at sætte fokus på en gruppe mennesker, som har været forsømt i forskningen, nemlig de matroser og straffefanger, som huserede på skibenes nedre dæk.

Sagen er nemlig den, at Vestindisk-Guineisk Kompagni ikke alene sejlede afsted med embedsmænd og afrikanske slaver, men ønskede at supplere arbejdskraften med de ufri og æreløse straffefanger fra Bremerholmen i København. En beslutning, som fik store og uforudsete konsekvenser. Drivkraften bag en række centrale begivenheder – og ændringen af magtforholdene på St. Thomas – kan nemlig føres tilbage til rygtedannelser og frihedsdrømme hos dem.

Gennem dokumenterne er Heinsen i stand til at genskabe, hvad skibenes besætninger talte om, hvordan de forstod deres situation, og hvordan rygtestrømme førte til konkret handling. Særlig straffefangerne oplevede de overordnedes trusler, ryg-

terne om trældommen og den udsigtsløse fremtid som et incitament til oprør og flugt – og mytteriet på Havmanden blev en central begivenhed, når man vil forstå, hvorfor den danske stat for en stund opgav koloniprojektet. I stedet udviklede St. Thomas sig til en af Caribiens værste sørøverreder, og først hen mod århundredets slutning og med mange års forsinkelse kom der igen styr på foretagendet.

Heinsens tilgang og brug af dokumenter er dybt original, og indholdet rykker grundlæggende ved vores forståelse af Danmarks koloniprojekt i anden halvdel af 1600-tallet. At bogen så ovenikøbet er overordentlig velkrevet, tæller måske mindre i forskningssammenhæng, men gør den alligevel til et helstøbt og på alle måder prisværdigt stykke forskning.

Johan Heinsen – hjertelig tillykke med prisen!

Prisen for ÅRETS HISTORISKE ARTIKEL I HISTORISK TIDSSKRIFT 2018 gik til adjunkt Peter Heyn Nielsen (Københavns Professionshøjskole). I sin motivation sagde redaktør Sebastian Olden-Jørgensen på bestyrelsens vegne bl.a. følgende:

Det er ikke nok med Årets Historiske Forskningsresultat. Vi tænkte, at der også var brug for Årets Historiske Artikel i Historisk Tidsskrift. Efter en drøftelse er bestyrelsen for Den danske historiske Forening nået til den beslutning at tildele Peter Heyn Nielsen prisen for artiklen „Danske regeringers ansættelsesudvalg 1977 til 2017“ i Historisk Tidsskrift 2017:2, s. 363-398. Hvad for et udvalg, vil de fleste nok spørge, men hør blot:

Ansættelsesudvalget blev nedsat under Anker Jørgensen i 1977 og har fungeret i forskellige sammensætninger lige siden. Alle beslutninger om ansættelser af de højeste embedsmænd i staten og centraladministrationen er passeret gennem dette udvalg, men meget lidt vides der om denne del af magtens maskinrum – indtil nu altså.

Peter Heyn Nielsens undersøgelse giver naturligvis anledning til spørgsmålet: Hvad er det egentlig, der konstituerer en historisk afhandling? Hvor langt op i tiden rækker historien? Svaret er, at historien – i modsætning til, hvad Francis Fukuyama en overgang troede – ikke er slut, og at der heller ikke er udsigt til, at den slutter. Forandringerne fortsætter, og det er et af kendetegnene for en historisk afhandling, at den netop beskriver forandring over tid. Det kan være som beskrivelse af fortiden som et anderledes sted end nutiden. „The past is a foreign country, they do things differently there“ (L.P.Hartley).

Eller det kan som i dette tilfælde være en studie af en institution og dens gradvise forandring over tid. At artiklen også lever op til mindst to af journalistikkens klassiske nyhedskriterier – væsentlighed og aktualitet – er blot at regne for en tillægsgevinst. Det er jo ikke fremmed for redaktionen af Historisk Tidsskrift, at tidsskriftet indgår i aktuelle debatter. For ikke så lang tid siden blev Historisk Tidsskrift som bekendt citeret ved en procedure for Højesteret.

Det er aktualiteten, der gør, at Peter Heyn Nielsen har måttet arbejde journalistisk. I modsætning til resten af den offentlige forvaltning er der tilsyneladende ingen journaliserings- eller arkiveringsforpligtelse for regeringens ansættelsesudvalg, og derfor må den samvittighedsfulde historiker gribe til den mundtlige beretning som primær kilde. „Slotsholmen is a foreign country, they do things differently there“. Det nærmer sig en antropologisk undersøgelse af en lille ø-befolknings mærkelige ritualer og adfærd.

Dermed skriver Peter Heyn Nielsen sig ind i en stolt tradition for politisk historieskrivning, der går tilbage til Niels Neergaard, Erik Møller, Tage Kaarsted og Søren Mørch. De vidste, hvad de vidste, fordi de havde deres gang på de bonede gulve. Det gælder ikke mindst Tage Kaarsted. Hans undersøgelse af Påskekrisen 1920 er et godt eksempel. Han nåede at interviewe væsentlige aktører, inden de døde. Uden Tage Kaarsted ville vi have vidst meget mindre.

Uden Peter Heyn Niensens undersøgelse ville vi også have vidst meget mindre – ja, så godt som intet – om denne væsentlige institution, der filtrerer – måske kvalitetssikrer - udnævnelser i den administrative top og under alle omstændigheder sikrer statsministeren og hans eller hendes nærmeste kreds fuld kontrol over udnævnelserne. Man kan være ret sikker på, at aktørerne læser med. Som det ses af seneste hæfte, læser Søren Mørchs kone i hvert fald Historisk Tidsskrift. Og mon ikke også kollegaerne ovre på Statskundskab læser med og undrer sig over, hvorfor de ikke for længst har fået den glimrende idé at undersøge noget så interessant?

Tillykke med udmærkelsen og tak for artiklen.